

El "tot inclòs", nou risc per al turisme balear

Des de fa trenta anys, exactament d'ençà el 1974, el turisme balear té associat algun greu perill, sense que s'hagi resolt cap d'ells. Va ser per mor de la crisi econòmica que esclatà llavors quan, els següents anys, els empresaris, agències de viatges, polítics, economistes, geògrafs... i tot aquell interessat en el negoci turístic, començaren a utilitzar la paraula "desestacionalitzar", com a sinònim d'intentar que s'allargàs l'estada turística més enllà de la temporada alta –juliol i agost–, per així aconseguir, amb més o menys els mateixos recursos, tenir entrades turístiques durant més temps i, per tant, més ocupació laboral, més despesa dels turistes... de tal manera que fos una assegurança davant d'una hipotètica nova crisi. Al cap de trenta anys, encara es parla d'aconseguir el mateix objectiu, que sembla impossible.

Per altra banda, a final de la dècada dels anys vuitanta també es posà de moda associar al turisme balear inconvenientment estacional una nova reivindicació: augmentar la qualitat. Tots els agents turístics i, en general, els interessats en el tema, incorporaren la nova paraula fetitxe. Es volia que el que se'n deia el turista d'espardenya deixàs pas a un altre amb més poder adquisitiu. Si no fa, vint anys després, la mateixa reivindicació continua vigent.

Es podria seguir amb altres exemples, però són suficients per argumentar que els vells problemes que han anat brotant des de la fi del somni del creixement sense límit –que va durar des de l'inici del boom turístic fins a la crisi del 1974– han seguit, essencialment, sense ser re-

solts, i s'han acumulat l'un sobre l'altre. Així, durant trenta anys. Ara, el turisme balear veu associar-se-li una expressió de nou encuny, potser més nociva potencialment que totes les altres: el "tot inclòs". Com és marca de la casa, es discuteix –en fòrums sectorials, en el Parlament, en articles de premsa...– sobre això, tothom aporta la seva opinió i res en concret no es fa per evitar o matissar les perniciosos conseqüències. En pocs anys, perquè el fenomen és nou, el problema multiplica els seus efectes, sense que ningú no hi posi remei.

El "tot inclòs". Què és això? Estrictament, el "tot inclòs" significa que el client-turista contracta en origen tots, o gairebé tots, els serveis que rebrà en destinació. És a dir, no només l'estada, sinó també el dinar, sopar, les copes, la diversió... que aspira a gaudir durant la mitjana de set dies que passa a les Illes. L'espai físic que concentra tots els serveis contractats és el mateix hotel. Dit d'una altra manera, el turista és recollit a l'aeroport illenc, un autocar se l'emporta a l'hotel, se li posa una polsera amb el que ha pagat –i amb la qual "paga" cada servei que consumeix–, té al davant, o a prop, la platja, i durant la setmana que s'hi està no té per què desplaçar-se ni cent metres. S'hi pot estar tenint-ho tot a l'abast en una àrea molt reduïda. Perquè el lector se'n faci una idea, és quelcom semblant als "paradisos" turístics que ofereixen certs majoristes de viatges en països del tercer món. Allà, el turista estarà aïllat en un espai físic més o menys petit –hotel i rodalies–, dins d'una mena de bombolla

Una modalitat de contractació dels majoristes de viatges causa estralls a les empreses balears de l'oferta complementària turística. És el "tot inclòs". Torna el turisme més barat, que no gasta.

El turisme britànic, justament aquell que demana més paquets amb "tot inclòs", augmenta a les Illes Balears. Les dades recents creen neguit entre el sector turístic.

que l'abstraurà del país que visita. Deixant de banda les diferències –que hi són–, es tracta, bàsicament, del mateix tipus de turisme. Exactament el contrari del que se suposa que es vol aconseguir per a les Balears: turisme cultural, esportiu, de qualitat, desestacional, amb un poder adquisitiu més alt; és a dir, que es mogui arreu de l'illa que ha triat, gaudeixi del paisatge, la cultura, la gastronomia... i es gastí el màxim possible d'euros en els establiments de l'oferta complementària, que són els diners que de veritat queden a les Balears. Perquè, és clar, aquells que són pagats en origen de res no serveixen a la societat turística balear en el seu conjunt. Es queden a les butxaques dels majoristes, els quals paguen una part –petita, per cert– als propietaris receptors –hotelers–, que d'aquesta manera cada vegada estan més de mans fermades i, per tant, sotmesos a preus amb tendència a la baixa, mentre que la xarxa turística indígena veu com les caixes enregistradores sumen quantitats menors any rere any. Això és el "tot inclòs" i aquest és el problema que representa.

Cada any el sistema de paquet complet i total incrementa la seva importància sobre el conjunt. Encara no es coneix amb exactitud i amb termes globals la seva magnitud. Però ningú no dubta que

comença a ser molt preocupant, sobretot perquè –així ho ha reflectit la premsa il·lenca–, per les dades parcials que es tenen, tot indica que manté una progressió exponencial.

A Alcúdia –al nord de Mallorca–, que és la zona on comença a implantar-se, s'hi celebrà la setmana passada el fòrum de debat turístic FuturAlcúdia, amb la participació de polítics, empresaris d'oferta complementària, hotelers i majoristes. S'hi exposaren les opinions, diverses i divergents i, botó de mostra del que s'ha dit abans, no es va arribar a cap conclusió concreta. Això sí, es donaren algunes dades molt clarificadores. El representant del majorista britànic Hugh Morgan assegurà que l'11% dels seus clients –britànics, és clar– exigeixen el "tot inclòs". Ell mateix deixava en evidència el paral·lelisme, el qual tant ofèn a molts agents del turisme balear, amb les economies "bananeres" reconvertides en turístiques: "Ens pensàvem que això no funcionaria aquí (a les Balears), però el cert és que sí...". L'hotelier Miquel Munar apuntava el desconcert que el sistema ha provocat en l'establiment turístic indígena: "El sistema començà al Carib, per donar seguretat als clients, però aquí tenim seguretat; el que passa és que el client cerca seguretat econòmica, saber quant li costen

exactament les seves vacances." No cal dir que els que s'apunten al "tot inclòs" no són turistes als quals els surtin els euros per les orelles.

Precisament perquè és objectivament un perill greu per a l'economia balear, l'oposició política, sobretot a través del diputat del PSOE Celestí Alomar –ex-conseller de Turisme amb el Pacte de Progrés–, flagel·la cada dos per tres amb preguntes crítiques l'acíma conseller, Joan Flaquer (PP), sobre el "tot inclòs". Les respostes del Govern són sempre les mateixes: "Hem de cercar un equilibri entre el 'tot inclòs', els altres sistemes de contractació i els interessos de l'oferta complementària." Flaquer insisteix cada cop que la nova naturalesa de contractació depèn de les estratègies comercials dels majoristes i que, per tant i a la pràctica, res no s'hi pot fer.

El cert és, però, que mentre es discuteix sense fer res, augmenta –en algunes zones a còpia de duplicar-se cada any– el "tot inclòs", i l'oferta complementària, és a dir, els petits empresaris que viuen del turisme i que ocupen molta mà d'obra, se'n ressent cada vegada més: les caixes enregistradores van minvant a cada final de temporada en relació amb l'anterior. Ho denunciava a FuturAlcúdia el representant de les pimes, Francesc Horrach, que exigia que se cerquin solucions per "potenciar el nostre producte autòcton i la qualitat del turisme". Això voldria dir apostar pel paisatge, la cultura, els esports, etc. –tot el dit abans–, que faria moure el client i, per tant, que gastàs. El contrari del que és i representa el "tot inclòs". Amb més cruïra, un altre representant de les pimes, en concret de l'associació de restaurants, Eduardo Suárez, definia què és el "tot inclòs" per al conjunt social balear: "Pa per avui i fam per a demà."

Més turistes, manco doblers. Potser aquest és el millor resum de què és el "tot inclòs". Certament, el nombre de turistes pot augmentar –de fet, enguany, és així–; ara bé, el que de veres interessa, la quantitat de doblers que deixen a les Illes, pot baixar.

Tot i no ser un exemple del tot vàlid, el que ha ocorregut aquestes recents vacances de primavera podria ser extrapo-

lable per a copsar el perill del "tot inclòs". En efecte, durant la setmana de festes, l'ocupació hotelera en relació amb l'any passat ha estat bona en el conjunt balear. S'ha de dir, però, que no va obrir tota la planta hotelera. A Mallorca, l'oberta va ser majoritària, al voltant del 65%, però a Menorca i les Pitiüses l'oferta es reduí a percentatges molt baixos, de l'ordre del 10%. De les plaques ofertes s'ocuparen entre el 70 i el 80%. Els hotelers –excepte a Eivissa– estan contents, perquè ha estat una setmana bona. En canvi, els representants de l'oferta complementària es queixen. Molt. Sobretot a Mallorca, on pel volum considerable de turistes, la despesa, asseguren, ha estat inferior a la dels darrers anys. És cert, i d'aquí que no valgui totalment com a exemple, que la peculiar forma de ser de part dels empresaris mallorquins, com els del comerç de Palma, els fa voler tancar durant les festes, quan més milers de turistes es passegen. També és ver que enguany la climatolo-

gia no ha acompanyat gens, ja que ha fet fred i ha plogut, i això, diuen, fa que no es moguin tant els turistes. I, finalment, és igualment veritat que només una setmana de l'abril no és comparable a la temporada alta ni per l'estació de l'any, ni per la tipologia del turista, ni per res.

Ara bé, els resultats serveixen per a il·lustrar què podria passar si el "tot inclòs" es generalitzàs. Ho exemplifiquen les queixes, recollides a *Diario de Mallorca*, dels comerciants, restauradors i dels empresaris de lloguer de cotxes. Els primers coincidien a assegurar que les vendes han baixat respecte de l'any passat. Els segons, que la setmana de festes ha estat globalment dolenta, si bé algunes zones s'han salvat gràcies "al turista espanyol". I els tercers constataren que encara que el nombre de vehicles llogats ha augmentat, i ha sortit gairebé la totalitat de la flota disponible en aquestes alçades de temporada –uns 30.000 efectius–, el fet que s'hagin contractat majoritàriament en origen ha fet

baixar (respecte de l'any anterior) la recaptació.

Cal repetir-ho. Només és un símbol del que podria passar. Hi ha moltes més variables a tenir en compte: preus molt alts de l'oferta complementària, canvis generals en el turisme, més competència d'altres indrets de la Mediterrània... Però és prou contundent l'avís que ha representat aquesta setmana de vacances de primavera, així com ho són les dades parcials que es coneixen de la temporada passada d'estiu: està augmentant el volum de turistes britànics –que són els que més volen el "tot inclòs"–, els majoristes imposen preus a la baixa als hotelers, i l'oferta complementària disminueix la recaptació. Són dades més que preocupants. De moment, però, tot el sector i el món polític només discuteix sobre això. Com amb la desestacionalització o la famosa qualitat. Sense que es concreti mai res. Com sempre.

Miquel Payeras

FUNDACIÓ
Caixa Sabadell

Pel compromís social

7 FESTA
DE LA
PRIMA-
VERA
DIUMENGE
25 D'ABRIL

DE 10 A 15 H
PER A TOT TIPUS DE PÚBLIC
AL BOSO I MASIA DE CAN DEU
SABADELL

Visitarem la Masia de Can Deu
i el Museu d'Eines del Camp de 10 a 14 h.
Estol de Jocs Tradicionals de 10 a 13 h.
Circuit d'habilitat en bicicletes de 10.30 a 14 h.
Planetari bombolla de 10.30 a 14 h.
Tallers de natura de 10.30 a 14 h.
Tallers sobre titelles de 10.30 a 14 h.
Mostra sobre l'aigua de 10 a 14 h.
Volem en globus aerostàtic de 10 a 12 h.
Passegem en carro de 10.30 a 14 h.
Anem en tren de 10 a 15.00 h.
Espectacles de titelles d'11.30 a 14.15 h.

Informació

Tel. 93 716 47 81 (de 9 a 14 h)
www.fcaixasabadell.org
candeu@ecodi.net

Com arribar-hi:

C-58, sortida Sabadell centre, Eix Macià fins
Plaça Espanya i després direcció Matadepera.